Informačný list predmetu

Akademický rok 2026/2027

Vysoká škola	Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Fakulta	FSV UCM
Kód predmetu	UPVVS/ESPO/BcD/014/25
Názov predmetu	Národná a občianska identita
Rozsah	2P
Počet kreditov	5
Vyučujúci	Prof. PhDr. Marcela Gbúrová, CSc. (prednášajúci)

Podmienky na absolvovanie predmetu

Predmet je ukončený záverečnou písomnou skúškou (kombinácia otvorených a zatvorených otázok) v priebehu skúškového obdobia.
Konečné hodnotenie pozostáva z dvoch častí:
Priebežné hodnotenie (50%):
– Aktívna účasť na hodinách 10% (max. 2 ospravedlnené absencie; 50% účasť v prípade individuálneho študijného plánu).
– Vypracovanie a prezentácia semestrálneho projektu na konkrétne zadanie (20%)
– Vypracovanie rešerše odbornej literatúry (20%).
Úspešné absolvovanie záverečnej ústnej skúšky (max. 50%).
Pre úspešné absolvovanie predmetu musí študent získať v súčte z oboch častí minimálne 56%.
Klasifikačný stupeň bude určený na základe stupnice (v %):
A (100 – 92), B (91 – 83), C (82 – 74), D (73 – 65), E (64 – 56), Fx (55 a menej).

Výsledky vzdelávania

Po úspešnom absolvovaní predmetu študent:
• vysvetlí základné koncepty identity, národa, občianstva a národnej identity a charakterizuje ich miesto v spoločenských a politických procesoch.
• analyzuje prepojenie jazyka, kultúry a identity a vyhodnotí ich význam pri formovaní individuálnych a kolektívnych identít.
• identifikuje a porovná rôzne formy identít z historickej i súčasnej perspektívy a interpretuje ich prejavy v spoločenskom a politickom živote.
• analyzuje sociálne, ekonomické, kultúrne a ideologické faktory ovplyvňujúce formovanie národnej identity a vyhodnotí vplyv globalizácie na procesy kultúrnej zmeny a vykorenenosti.
• identifikuje a interpretuje prejavy interkultúrnej komunikácie, hybridnej identity, hybridnej kultúry, nacionalizmu, patriotizmu a mnohopočetnej identity na konkrétnych príkladoch.
• aplikuje teoretické poznatky o identite pri analýze demokratických a nedemokratických režimov, európskej integrácie a medzinárodných vzťahov a formuluje a obhajuje vlastné odborné stanoviská s využitím analytického myslenia, argumentácie a práce s odbornými zdrojmi.

Stručná osnova predmetu

1. Úvodná hodina – predstavenie kurzu, jeho zámerov, cieľov a spôsobu ukončenia, vstup do problematiky. Globalizácia a univerzalistická predstava sveta ako určujúci rámec vnímania identity: Národná a občianska

identita vs. Globalizácia; Kultúrna vykorenenosť
Téma predstavuje základné koncepty identity a skúma vplyv globalizácie na národné, občianske a kultúrne formy identifikácie.
2. Identita a jej formy: Identifikácia jednotlivca v jednotlivých vývojových fázach spoločnosti
Téma analyzuje rôzne formy identity a proces ich formovania v meniacich sa spoločenských podmienkach.
3. Modernita a význam pojmu; Obrat k identite; Hlavné formy identifikácie
Téma vysvetľuje vplyv modernity na vznik a transformáciu identít a predstavuje základné formy identifikácie jednotlivcov a skupín.
4. Národ: vymedzenie pojmu národ a národnosť; národ a nacionalizmus; binárna opozícia pojmov ako základ identity a klasifikácie ľudí; vlastenectvo
Téma objasňuje koncept národa, nacionalizmu a vlastenectva a ich význam pri konštruovaní kolektívnych identít.
5. Národ, etnikum, menšina a ďalšie pojmy (ako nacionalizmus, patriotizmus a pod.)
Téma skúma vzájomné vzťahy medzi národom, etnicitou, menšinami a ďalšími formami kolektívnej príslušnosti.
6. Národ a tvorba identity
Téma analyzuje úlohu národa v procese formovania individuálnych a kolektívnych identít.
7. Národná identita: Koncepty chápania národnej identity; Národná identita a branding štátu
Téma predstavuje hlavné teoretické prístupy k národnej identite a jej význam pre budovanie obrazu štátu.
8. Jazyk a etnická identita – Jazyk a jeho úloha v etnickom kontexte; vývoj a formy etnicity; etnické a jazykové menšiny a ich miesto v spoločnosti; revitalizačné snahy menšinových jazykov v Európe; bilingvizmus, multilingvizmus
Téma skúma vzťah medzi jazykom a etnickou identitou a analyzuje postavenie jazykových menšín v súčasnej Európe.
9. Občianska a religiózna identita
Téma analyzuje význam občianskej a náboženskej identity pri formovaní spoločenskej súdržnosti a individuálnej príslušnosti.
10. Kultúra a identita: Kultúra, tradície a (národné) mýty. Úloha mýtov; Národné tradície a mýty
Téma vysvetľuje význam kultúry, tradícií a mýtov pri vytváraní a udržiavaní kolektívnych identít.
11. Európska identita, integračné procesy, národná a občianska identita vs. Globalizácia
Téma skúma vzťahy medzi európskou, národnou a občianskou identitou v kontexte európskej integrácie a globalizačných procesov.
12. Identita miesta a regionálne podoby identít
Téma analyzuje význam geografického priestoru, regiónu a lokálnej príslušnosti pri formovaní identít jednotlivcov a komunít.

Druh, rozsah, metódy a pracovná záťaž študenta

Typ predmetu: P - Povinný
Odporúčaný rozsah výučby (v hodinách): 2 hodiny prednášok
Metóda štúdia: prezenčná
Forma štúdia: denná

Odporúčaná literatúra

• FUKUYAMA, Francis. Identita: Túžba po dôstojnosti a politika hnevu. Premedia. EDÍCIA Civilizácia, 2019. ISBN 9788081597534.
• FUKUYAMA, Francis. Why National Identity Matters. Journal of Democracy [online]. 2018, 29(4), 5-15 [cit. 2020-09-26]. ISSN 1086-3214. Dostupné z: doi:10.1353/jod.2018.0058. (pdf textu poslané cez skupinu predmetu na MsTeams)
• GBÚROVÁ, Marcela. Medzi identitou a integritou, SLOVACONTACT, Prešov, 1996, ISBN 80-88876-00-1.
• GELLNER, E. A. 1993. Národy a nacionalismus. 2. vyd. Praha: J. Hříbal. ISBN 80-901381-1- X

• HAJKO, Dalimír. Globalizácia a kultúrna identita. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, 2005. ISBN 80-8050-913-1. s. 40 - 49 (pdf textu poslané cez skupinu predmetu na MsTeams)
• GBÚROVÁ, Marcela. Politika v jazyku, jazyk v politike. KUBKO GORAL. Bratislava. 2009. ISBN 978-80-8858-50-8.
• GBÚROVÁ, Marcela. Vlastenectvo v kontexte integračnej politiky EÚ. In:TKÁČ, Marián a Tibor MIKUŠ. Vlastenectvo ako pozitívna hodnota
21.storočia. Trnava: Úrad Trnavského samosprávneho kraja, 2013. ISBN
978 – 80 – 971392 – 8 – 5. s. 54-65.
• GELLNER, Ernest André. Nacionalismus. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. ISBN 80-7325-023-3.SMITH, D. Adam. National and Other Identities. In.: Smith, D. Anthony: National Identity (London: Penguin Group). 1991
• HOLUBOVÁ, Kateřina. Koncept identity na poli sociologické teorie. AUC PHILOSOPHICA ET HISTORICA [online]. 2016, 2016(2), 31-49 [cit. 2021-10-10]. ISSN 2464-7055. Dostupné z: doi:10.14712/24647055.2016.14, s. 31-49.
• HROCH, Miroslav, ed. Pohledy na národ a nacionalismus: čítanka textů. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2003. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-20-2. (pdf textov poslané cez skupinu predmetu na MsTeams)
• HROCH, Miroslav. Národy nejsou dílem náhody: příčiny a předpoklady utváření moderních evropských národů. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-010-0.
• KREKOVIČ, Eduard. – MANNOVÁ, Elena – Eva KREKOVIČOVÁ. (eds.). Mýty naše Slovenské. Bratislava: Promedia Group, 2013. ISBN 978-80-8156-026-9.
• MALÍK Branislav. (ed). Formovanie identity v čase a priestore. 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave. ISBN 978-80-223-4209-4. 2016. s. 31 – 44, 79-83, 111 – 148. (pdf textu poslané cez skupinu predmetu na MsTeams)
• SARTORI, G. 2011. Pluralismus, multikultarismus a přistehovalci (Esej o multietnické společnosti). Praha: Dokořán, 2011. ISBN 978-80-7363-380-6.
• SCRUTON, Roger. O potřebnosti národů. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2011. Quaestiones quodlibetales. ISBN 978-80-7325-245-8.
• SLATINSKÁ, Anna - Jana PECNÍKOVÁ. Jazyk - kultúra - identita: Vybrané aspekty interkultúrnej identity. Banská Bystrica: Belianum, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. 2017. ISBN 978-80-557-1284-0
• ŠATAVA, Leoš. Jazyk a identita etnických menšin: možnosti zachování a revitalizace. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 9788086429830. s. 10 - 21, 25 - 51, 63 - 74
• ŠATAVA, Leoš. Lužičtí Srbové na přelomu 20./21. století: etnicita - jazyk - historie - kultura. Praha: Epocha, 2020. ISBN 9788075579645. s. 211 - 239
• TÖKÖLYOVÁ, Tatiana – KOČNEROVÁ, MÁRIA. Význam národnej identity pre zahraničnú politiku malého štátu v globalizovanom svete- In: Formovanie identity v čase a priestore. Bratislava: Univerzita Komenského, 2017. - ISBN 978-80-223-4209-4. - S. 122-148.
• TÖKÖLYOVÁ, Tatiana. Identity and Place as a Social Construct. In:PECNÍKOVÁ, Jana. ed. Faces of Urban Cultural Landscape. Banská Bystrica: KOPRINT/Department of European Cultural Studies FF UMB, 2021, s. 14-32. ISBN 978-80-969891-8-0. (pdf textu poslané cez skupinu predmetu na MsTeams)
• TÖKÖLYOVÁ, Tatiana. Transnationalism in the Pacific Region as a Concept of State Identity. Journal of Nationalism, Memory & Language Politics [online]. 2017, 11(1), 93-116 [cit. 2021-10-10]. ISSN 2570-5857. Dostupné z: doi:10.1515/jnmlp-2017-0001. s. 93-116.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu

slovenský, český, anglický